

**ГОВЬ-СҮМБЭР
АЙМАГ ЭМГ**

**ДЭЛХИЙН ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГА**

**КОРОНАВИРУСТ ХАЛДВАР (КОВИД-19)-ЫН
ТАЛААРХ ХҮН АМЫН МЭДЛЭГ, ХАНДЛАГА,
ДАДЛЫГ ТОГТООХ СУДАЛГАА**

2021 он

АГУУЛГА

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. УДИРТГАЛ.....	4
Үндэслэл.....	
Судлагдсан байдал.....	
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ МАТЕРИАЛ, АРГА ЗҮЙ	9
Судалгааны загвар	9
Судалгааны хамрах хүрээ	9
Судалгааны хүн ам, түүврийн хэмжээ, түүвэрлэлт.....	9
Түүврийн үе шат, хэрэгжилт	¡Error! Marcador no definido.
Мэдээлэл цуглуулалт	¡Error! Marcador no definido.
Мэдээллийн чанар.....	¡Error! Marcador no definido.
Мэдээлэл боловсруулалт	¡Error! Marcador no definido.
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН	17
Судалгаанд оролцогчдын хүн ам зүйн байдал.....	17
Судалгаанд хамрагдсан хүн амын хандлага	¡Error! Marcador no definido.
Судалгаанд оролцогчдын коронавируст халдвараас сэргийлэх дадал...	¡Error! Marcador no definido.
НОМ ЗҮЙ	<u>37</u>

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

ААНБ	Аж ахуйн нэгж байгууллага
АУ	Анагаах ухаан
БЯ	Бүлгийн ярилцлага
ГЯ	Ганцаарчилсан ярилцлага
ДЭМБ	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
НЭМҮТ	Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
ӨЭМТ	Өрхийн эрүүл мэндийн төв
СЭМТ	Сумын эрүүл мэндийн төв
ТАШН	Түүврийн анхан шатны нэгж
УОК	Улсын онцгой комисс
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
ХБӨ	Халдварт бус өвчин
ЭМГ	Эрүүл мэндийн газар
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. УДИРТГАЛ

Үндэслэл

КОВИД-19 цар тахал нь дэлхийн улс орнуудын эрүүл мэндийн тогтолцоо болон шийдвэр гаргагчдаас үр дүнтэй урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, бодлого, шийдвэрүүд гаргахыг шаардаж байна. Цар тахал нь хувь хүн болон нийгмийн сэтгэцийн эрүүл мэнд, хэвийн аж амьдрал, харилцаа болон эдийн засгийн тогтвортой байдалд сөргөөр нөлөөлсөөр байна. Иймээс, энэхүү нөхцөлд бид хувь хүний болон нийгмийн хариу үйлдлийг 1) хүлээж байгаагүй үйл явц болон хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнүүдийг хэмжих 2) цар тахлын үеийн хариу арга хэмжээ хэрхэн үр дүнтэй, сайн зохион байгуулагдсан байгааг тогтоодог.

Хүн амд суурилсан судалгаагаар цар тахлын талаарх ойлголт, хязгаарлалтыг хүлээж авах байдал, сэтгэцийн болон биеийн эрүүл мэнд, зан үйл, тэдэнд шаардлагатай мэдээллүүд, буруу ойлголтуудыг тогтоох ач холбогдолтой юм. Монгол улсын УОК-ийн 2020 оны 04 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 19 дүгээр хурлын тэмдэглэлд шинэ төрлийн коронавирусын генийн тандалт, тархалт, эмнэлзүйн судалгаа хийх, эрүүл мэндийн сайдын 2020 оны 04 дүгээр сарын 27-ны өдрийн А/262 дугаар тушаалаар шинэ төрлийн коронавирст халдвар (КОВИД-19)-ын судалгааг зохион байгуулахыг заасан билээ. Энэхүү цар тахлын эсрэг дэлхий даяар тэмцэх ганц зам бол шинжлэх ухаан юм. Бидэнд,

- Вирусын тархалтыг хязгаарлах, илрүүлэх оношлуур
- Урт хугацааны хамгаалалт болох вакцин
- Богино хугацаанд хүмүүсийн амь насыг аврах эмчилгээ
- Хүн амын зан үйл, нийгмийн хүчин зүйлийг тодорхойлох нийгмийн шинжлэх ухаан туслана. Иймээс л улс орнууд өөрийн орны хүн амын зан үйл, нийгмийн хүчин зүйлийг тодорхойлох судалгааны ажлуудыг хийж эхлээд байна.

НЭМҮТ-өөс цахимаар хүн амын мэдлэг, хандлага, дадал тогтоох судалгааг 2020 оны 1 дүгээр сараас эхлэн 3000 гаруй хүнийг оролцуулан хийсэн ба оролцогчдын 80.0 хувь нь дээд боловсролтой, 32.0 хувь нь эрүүл мэндийн салбарын ажилчид байсан. Мөн ҮСХ-ноос КОВИД-19-ийн нийгэм-эдийн засгийн цахим судалгааг хувь хүн, байгууллагад гарч буй тулгамдсан асуудлыг тогтоох, засгийн газраас явуулж буй үйл ажиллагааг үнэлэх зорилготой явуулж байна.

Эдгээр нь бүгд цахимаар явагдаж байгаа бөгөөд нийгмийн эмзэг бүлгийн хүн амын төлөөллийг хамруулж чадахгүй дутагдалтай байна. Иймээс коронавирст халдвар (КОВИД-19)-ийн талаарх хүн амын ойлголт, мэдлэг, урьдчилан сэргийлэх зан үйл,

хандлага, мэдээллийн хэрэгцээг тогтоож, хариу арга хэмжээ, эрсдлийн мэдээлэл харилцааг сайжруулах, иргэдийн бэлэн байдлыг хангах шаардлага тулгамдаж байна.

Судлагдсан байдал

БНХАУ-ын Хубэй мужийн Ухань хотод онош нь үл мэдэгдэх уушигны хатгалгаа гарсныг Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллагын (ДЭМБ) Хятад дахь салбарт 2019 оны 12 сарын 31-нд анх мэдээлж, энэхүү үл мэдэгдэх өвчин үүсгэгчийг ДЭМБ-аас SARS-CoV-2 вирус гэж нэрлэн үүсгэж буй өвчнийг нь КОВИД-19 гэж нэрлэсэн билээ. ДЭМБ 2020 оны 3-р сарын 11-нд КОВИД-19-ийг цар тахал хэмээн зарласан ба Дэлхий дахинд 2021 оны 12-р сарын 2-ны байдлаар нийт 262.173.403 батлагдсан тохиолдол, 5.215.745 нас баралт бүртгэгджээ¹.

Арабын Нэгдсэн Емерат улсын хүн амын дунд хийсэн судалгаагаар Ковид-19-аас урьдчилан сэргийлэх болон эрсдэлийн талаарх эмэгтэйчүүдийн мэдлэг, хандлага нь эрэгтэйчүүдээс илүү сайн байсан ба бүсийн хувьд хүн амын мэдлэгийн түвшин нь ямар нэг ялгаа байхгүй байсан. Олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл болон интернет хэрэглэх боломжгүй орон нутгийн хүн амд Ковид-19 халдварын талаарх өргөн хүрээтэй мэдээлэл нэн шаардлагатай байгаа нь судалгаагаар тогтоодсон байна².

Арабын Нэгдсэн Емерат улсын хүн амын дунд онлайн асуумж судалгаа хийхэд нийт судалгаанд оролцогчдын мэдлэгийн дундаж оноо нь 71% буюу сайн мэдэгтэй, хандлагын дундаж оноо нь 78% буюу эерэг хандлагатай, дадлын дундаж оноо нь 76% буюу зөв дадалтай байсан байна. Нийт хүн амын 94% нь гар барихаас татгалзана, 93.3% нь маск тогтмол зүүдэг, 85.5% нь гар ариутгагч хэрэглэдэг, 66% нь гараа угаадаг, 82% нь Ковидын талаар мэдээллээ өөрсдөө байнга шинэчилдэг бол зөвхөн 10% нь эрүүл мэндийн байгууллагын эх үүсвэрийг ашигладаг байна³.

БНХАУ-ын хүн амын дунд хийсэн судалгаагаар Ковид-19-ын талаарх мэдлэгийн ялгаатай байдал нь ялангуяа интернет гэх мэт олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл ашигладаг хүн ам болон боловсролын түвшинээс хамаарч байв. Тухайлбал, уламжлалт олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл болох сонин, радио, телевиз болон нийтийн холбооны хэрэгсэл хэрэглэдэг хүмүүсийн мэдлэг сайн биш, харин интернет гэх мэт онлайн олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл ашигладаг болон боловсролын түвшин өндөр байх нь Ковид-19-ын талаарх мэдлэгийн ялгаатай байдалд харилцан үр нөлөө үзүүлж байгааг харуулж байна⁴.

НҮБ-ын Хүүхдийн сангийн мэдээлснээр амьсгалын замын вирус хөхний сүүгээр дамжин халдварласан тохиолдол байхгүй тул хөхүүл хүүхэдтэй эмэгтэйчүүдийг

хүүхдээс нь тусгаарлах шаардлагагүй. Корона вирусын халдвартай эхийн сүүнд дархлааны эсрэг биет үүсдэг тул хүүхдийг халдвараас хамгаалах хамгийн энгийн арга нь эхийн сүүгээр үргэлжлүүлэн хооллох явдал юм. Харин ээжүүд эрүүл ахуйн дараах 3 дадлыг заавал хэвшил болгох хэрэгтэй⁵.

Үүнд:

- Хүүхэд хөхүүлэх үедээ амны хаалт зүүх
- Хүүхдэд хүрэхээс өмнө ба дараа нь гараа савандаж угаах
- Хөхүүлэхдээ эргэн тойрныхоо гадаргууг тогтмол арчиж цэвэрлэх

Дэлхий дахинд ойролцоогоор 3 тэрбум орчим хүн гэртээ гараа савандаж угаах боломжгүй байна. Буурай хөгжилтэй орнуудын хүн амын дөрөвний гурав нь, сургуулиудын гуравны хоёроос илүү нь, эрүүл мэндийн байгууллагуудын дөрөвний нэг нь КОВИД-19 халдварын тархалтыг бууруулахад шаардлагатай эрүүл ахуйн суурь үйлчилгээ, хэрэгслүүд дуталдалтай нөхцөлд байна¹⁴.

SARS-Cov-2-оор өвчилсөн шинж тэмдэггүй хүмүүс амьдарч байгаа орчиндоо вирусын халдварыг тараах хувь хэмжээ хэр зэрэг байгааг судалгаагаар тогтоосон байна. Өвчний далд үеийг дунджаар 5 хоног, халдвар дамжуулах хугацааг 10 хоног хүртэл болон халдвар тараах оргил үе нь 3-аас 7 хоногийн хооронд байхаар тооцсон байна. Эрдэмтдийн үзэж байгаагаар, халдварын оргил үед шинж тэмдэг илрэх дундаж хугацаанд (5 хоног) халдвартай хүмүүсийн 30 орчим хувьд нь шинж тэмдэг илэрдэггүй бол 75 орчим хувьд шинж тэмдэг илэрдэг байна. Иймээс огт шинж тэмдэг илрээгүй халдвартай хүмүүсийн 24% нь халдвар тараадаг байж болзошгүй юм. Энэ тохиолдолд шинж тэмдэггүй хүмүүсийн ойролцоогоор 59% нь халдвар тараадаг ба үүний 35% нь нууц хугацаандаа буюу шинж тэмдэг илрэхийн өмнөх үедээ байдаг бол 24%-д нь огт шинж тэмдэг илэрдэггүй. Коронавирусийн халдвартай боловч шинж тэмдэггүй хүмүүсийн эзлэх хувь ба шинж тэмдэггүй хүмүүсээс халдвар дамжилт болон хугацаанаас нь харахад, нийт халдвар авсан тохиолдлын 50-иас илүү хувь нь шинж тэмдэггүй хүмүүсээс халдвар авсан гэж тооцоологдсон байна. Иймээс шинж тэмдэг илэрч байгаа хүмүүсийг тусгаарлах, илрүүлэхээс гадна тархалтыг хянахын тулд шинж тэмдэггүй боловч халдвар авсан хүмүүсийн халдвар тараах эрсдэлийг бууруулах шаардлагатай юм. Эдгээр судалгааны үр дүнгүүдээс харахад маскаа тогтмол зүүх, гарын ариун цэврийг сахих, хүн хоорондын зайгаа барих, үр дүнтэй вакцин гарах хүртэл өвдөөгүй хүмүүсийг шинжилгээнд хамруулах нь COVID-19-ийн тархалтыг удаашруулах үндэс болж байгааг нотолж байна⁶.

Индонезид Ковид-19-ийн тохиолдол улам бүр нэмэгдэж, эрүүл ахуй, ариун цэврийн арга барилыг ард иргэдэд эзэмшүүлж, урьдчилан сэргийлэх шаардлагатай байгаа болно. Ковид-19-ийн эрүүл ахуйн ариун цэврийн хандлагын хяналтын бодлогыг хувийн хамгаалах хэрэгсэл, эрүүл мэндийн боловсрол, хувийн эрүүл ахуй, ариун цэвэр гэсэн 4 хүчин зүйлээр гүйцэтгэдэг. Ковид-19 нь дусал дуслаар эсвэл халдвартай объектын гадаргуу дээр шууд бус замаар хүрэх замаар шууд дамждаг тул маск хэрэглэх, гараа угаах зэрэг эрүүл ахуйн урьдчилан

сэргийлэлт зайлшгүй шаардлагатай.Энэхүү судалгааны үр дүнгээс харахад Индонезид тулгарч буй бэрхшээл нь хот суурин газрын нягтрал, агаарын бохирдол, тамхидалт, гар угаах зуршил бага зэргээс голлон шалтгаалж байгаа ба цэвэр ус, ундны усны хэрэглээ бага, нийтийн бие засах газар нээлттэй, хувийн хамгаалах хэрэгсэл хязгаарлагдмал зэргээс хамаарч байгааг тогтоосон байна⁷.

Пакистан улсын 358 оюутнуудын дунд хийсэн судалгаагаар судалгаанд оролцогчдын 68% нь КОВИД-19 –ын талаарх мэдлэг нь сайн, 95.8% нь халдварын үед илрэх шинж тэмдгийг, 83% нь халдвар тархах замыг сайн мэдэж байсан ба тэдний мэдлэгийн ялгаатай байдал нь боловсролын түвшингээс хамааралтай ($p < 0.05$) байв⁸.

Монгол Улсын хэмжээнд 2020 оны 11-р сарын 10-ны байдлаар дотоодод халдвар илрээгүй байсан бөгөөд нийт бүртгэгдсэн 374 тохиолдол нь бүгд гаднаас зөөвөрлөгдөн орж ирсэн байсан юм.Дотоод дахь анхны халдвар 2020 оны 11 сарын 11-нд албан ёсоор бүртгэгдэж, УОКын зүгээс 12 дугаар сарын 1-ний өдрийг хүртэл Улаанбаатар хотын хэмжээнд хатуу хөл хорио тогтоон, бүх шатны боловсролын байгууллага, бизнесүүдийн үйл ажиллагаа, орон нутгийн дотоод зорчих хөдөлгөөн зэргийг түр зогсоосон байдалтай байсан.

Монгол улсын Улсын Онцгой Байдлын Ерөнхий Газар (ОБЕГ)-ын 2021 оны 11-р сарын 14 –ны мэдээгээр дэлхий дахинд нийт 251.788.329 (+514.819) тохиолдол бүртгэгдэж, 229.661.001 (+283.830) хүн бүрэн эдгэрч, 5.077.907 (+7,508) хүн нас барсан ба дэлхийн 225 улс орны нутаг дэвсгэрт КОВИД – 19 халдвар бүртгэгджээ. Монгол улсад КОВИД – 19 халдвар ПГУ шинжилгээгээр батлагдсан 491 тохиолдол шинээр бүртгэгдэж, нийт батлагдсан тохиолдол 638.517 болсон байна⁹.

Хүүхдийн өвчлөл 2021 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн байдлаар: Монгол улсад коронавируст халдвараар 0-17 хүртэлх насны 531 шинэ тохиолдол бүртгэгдэж нийт 128.757 тохиолдол бүртгэгдсэн ба нийт 637.094 тохиолдлын 20.2 хувийг эзэлж байна. Насны бүлгээр харьцуулахад 0-4 нас 26.6 хувь (34.293), 5-11 нас 47.2 хувь (60.753) 12-15 нас 18.2 хувь (23.446), 16-17 нас 8.0 хувь (10.265) тус тус эзэлж байна⁹.

НЭМҮТ-ийн хийсэн “ Ковид-19 халдварын талаарх хүн амын мэдлэг, хандлага, дадал” судалгаагаар хүн амын 41.7% нь амны хаалтаа буруу буюу хамраа ил гаргаж эрүүн дороо зүүсэн, 83.3% нь амны хаалтаа 24 цагийн хугацаатай зүүдэг, 58.4% нь гараа зөв угааж дадаагүй, хүн хоорондын зай барих зан үйл гурван оролцогчын хоёрт нь огт хэвшээгүй байжээ¹⁰.

Зорилго

Эрүүл мэнд болон аймаг сумдын засаг даргын тамгын газрын шийдвэр гаргагчдыг КОВИД 19 цар тахлын үед урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, эрсдлийн үеийн мэдээлэл харилцаанд шаардлагатай нотолгоонд тулгуурласан мэдээллээр хангах

Зорилтууд

1. Хүн амын дундах коронавирусын халдвар (КОВИД-19)-ийн талаарх ойлголт, мэдлэгийг судлах;
2. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-аас урьдчилан сэргийлэх зан үйлийг тогтоох;
3. Хүн амын коронавируст халдвар (КОВИД-19)-т хандах хандлагыг судлан тогтоох;

Хүрэх үр дүн

1. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын талаарх хүн амын санаа зовиол, өөрт нь, гэр бүлд, найз нөхөд, нийгэмд хэрхэн нөлөөлж байгаа, халдварт өртөх эсэх, өвчлөх эсэх, өвчилсөн тохиолдолд хэр хүндрэх ойлголтыг судалсан байна.
2. Хүн амын (15-59 нас) коронавируст халдвараас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаануудад (гар угаах, амны хаалт, зай барих, зөв ханиаж найтаах, агаар сэлгэлт хийдэг эсэх, гадаргуугийн цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт г.м) итгэх хандлагыг тогтоосон байна.
3. Коронавируст халдвар (КОВИД-19)- аас урьдчилан сэргийлэх зан үйлийг (амны хаалт, гар угаах, гарын халдваргүйжүүлэлтийг тогтмол, зөв хийж байгаа эсэх, зай барих, олон хүн цугласан газар очихгүй байх, бусад өвчний улмаас эмнэлэгт үзүүлэх хэрэгцээ гарсан эсэх, хэрхэн шийдвэрлэсэн) тогтоосон байна.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ МАТЕРИАЛ, АРГА ЗҮЙ

Судалгааны загвар

Агшингийн судалгааны загвараар тоон болон чанарын (ганцаарчилсан, бүлгийн ярилцлага, ажиглалт) судалгааны аргыг ашиглан гүйцэтгэв. Судалгааг ДЭМБ-аас боловсруулсан судалгааны арга хэрэгсэл ба удирдамж¹, КОВИД-19-ийн бэлэн байдал ба хариу арга хэмжээ, эрсдлийн мэдээлэл харилцааг төлөвлөх удирдамж²-ийг өөрийн орны нөхцөлд тохируулан ашиглалаа.

Судалгааны хамрах хүрээ

Говь-Сүмбэр аймгийн 15-59 насны хүн амын төлөөлөл нь коронавируст халдварын талаарх мэдлэг, хандлага, дадал тогтоох судалгааны хамрах хүрээ болно.

Асуумж судалгаа. Урьдчилан боловсруулсан энгийн асуумж судалгааны аргаар хүн амын коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын талаарх мэдлэг, хандлага, дадлыг судалсан (Хавсралт 1).

Чанарын судалгаа. Ганцаарчилсан болон бүлгийн ярилцлага, ажиглалтын аргыг тус тус ашигласан. Бүлгийн ярилцлагаар хүн амын коронавируст халдварын талаарх ойлголт, урьдчилан сэргийлэхэд тулгамдаж буй бэрхшээл зэргийг тогтоосон.

Судалгааны хүн ам, түүврийн хэмжээ, түүвэрлэлт

Судалгаанд Говь-Сүмбэр аймгийн 3 сум (Сүмбэр, Шивээ-говь, Баянтал) -дын 15-59 насны 398 хүн амыг хамруулсан болно.

Судалгаанд хамрагдсан сумдыг зорилтот түүвэрлэлтийн аргаар сонгосон.

Тоон судалгаа: Түүврийн хэмжээг тогтоохдоо хүн амын дундах коронавируст халдварын талаарх мэдлэг, хандлага, дадлын түвшин 50.0 хувь хэмээн үзэж, 95 хувийн үнэн магадлал ($Z=1.96$), алдааны хязгаар ($p=0.05$), комплекс түүврийн нөлөөллийн коэффициент (1.5), насны бүлэг бүрт хүйсийн төлөөлөл тэнцвэртэй байх зарчмуудыг баримталж нийт 400 орчим хүнийг хамруулах тооцоо гарснаас сонгогдсон хүмүүс судалгаанд оролцохоос татгалзах магадлалыг 10 хувиар тооцоолон нэмж нийт 450 хүнийг судалгаанд оролцуулсан (Томъёолол 1).

Түүврийн хэмжээг тооцоолсон томъёолол

¹ The Regional Office for Europe of the WHO, Survey tool and guidance. Monitoring knowledge, risk perception, preventive behaviors and trust to inform pandemic outbreaks response. 2020

² IFRC, UNICEF, WHO. COVID-19 preparedness and response, 2020

Тодорхой нэг нутаг дэвсгэр эсвэл хүн амын тодорхой бүлгийн хувьд өрх, хүн амд суурилсан 2 үе шаттай түүвэр судалгааны түүврийн хэмжээг дараах томъёоллын дагуу тооцооллоо.

$$n = \frac{z^2 P(1 - P)N}{Ne^2 + z^2 P(1 - P)}$$

Энд:

- z– 95 хувийн ач холбогдлын түвшин дэх t статистикийн тархалтын утга (1.96)
- P₀ – түлхүүр үзүүлэлтийн хувийн жин (=0.50)
- e – таамаглаж байгаа алдааны хязгаар (0.05)
- N –Говь-Сүмбэр аймгийн сумдын 15-59 насны хүн амын тоо

Судалгааны зорилтыг тодорхойлох боломжтой түүврийн хэмжээг дурьдагдсан нөхцлийн дагуу хийж гүйцэтгэвэл:

Түүврийн хэмжээг өмнө өгөгдсөн томъёогоор z=1.96, P=0.5, e=0.05 параметруудийг оноож түүвэрлэлт хийв.

Хүснэгт 1. Судалгааны хүрээ, кластер, хүн амын тоо

	Аймаг, сумын нэр		18-59 насны хүн амын тоо	Түүврийн хэмжээ	Түүврийн анхан шатны нэгж
1	Сүмбэр	1-р баг	1845	40	6
		2-р баг	1955	40	
		3-р баг	2470	40	
		4-р баг	509	40	
		5-р баг	436	40	
		6-р баг	424	40	
2	Шивээговь	1-р баг	1568	40	2
		2-р баг	676	40	
3	Баянтал	1-р баг	406	40	2
		2-р баг	244	40	
	Нийт		10127	400	10

Хүснэгт 2. Сум, баг, судалгаанд сонгогдсон хүн амын асуумжийн дугаар, кодлох хуудас

Сумын код	Аймаг, сумын нэр	Багийн код	Багийн нэр	Түүврийн хэмжээ, өрхийн тоо	Судалгааны асуумж код
01	Сүмбэр	101	1-р баг	40	001-040
		102	2-р баг	40	041-080
		103	3-р баг	40	081-120

Судалгааны ёс зүйн асуудал

Судалгаа явуулах арга техник нь ёс зүйн хувьд нийцэж буй эсэх ;
Судалгаанд оролцогчийн эрх тодорхойлогдон хамгаалагдаж буй эсэх;
Судалгаанд оролцогчид тодорхой үнэн зөв мэдээлэл өгч, шийдвэр гаргах боломж бүрдүүлж буй эсэх зэрэгт судлаачдыг бэлтгэж сургалт явууллаа.

Судалгааны асуумж

Тоон судалгааны мэдээлэл цуглуулах ажиллагаа нь урьдчилан боловсруулж, суурь судалгаанд ашиглагдсан асуумжид үндэслэн явагдав. Тоон судалгааны асуумж нь агуулгын хувьд үндсэн 7 хэсгээс бүрдэнэ. Үүнд: Хүн ам зүй, өрхийн мэдээлэл; Коронавирусын талаарх ерөнхий мэдлэг, хандлага; Коронавирусын талаарх хүн амын дадал, Хүн амын эрсдлийн талаарх ойлголт, Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, Коронавирусын талаарх мэдээлэл, мэдээллийн эх сурвалж зэрэг багтсан болно.

Судлаач бэлтгэх сургалт

Судлаач бэлтгэх сургалтыг 2021 оны 10 дугаар сарын 01-02 нд НЭМҮТ-ийн зөвлөн туслах судлаачдын багийг түшиглэн хийгдлээ.

Судалгааны баг судлаачдыг Говь-Сүмбэр аймгийн ЭМГ-ын даргын тушаалаар батлан судалгааны мэдээлэл цуглуулалтыг аймгийн ЭМГ-ын судлаачдын баг удирдан зохион байгууллаа.

Сургалтын хүрээнд зөвлөх эрдэмтэд, мэргэжлийн экспертүүд судлах зүйл бүрээр агуулга, судалгааны мэдээллийн хэрэглээ, мэдээлэл цуглуулах арга барил, анхаарах зүйлсийг тайлбарлан ярилцаж, дадлага ажил хийлгэлээ.

Мэдээлэл сургалтын хөтөлбөрт дараах асуудлууд тусгагдсан байна.

- Судалгааны хүрээ, зорилго, зорилтууд
- Судалгааны асуумжийн дэлгэрэнгүй танилцуулга хэсэг бүрээр
- Асуулга ярилцлага авах арга техник;
- Цугларсан мэдээллийг шалгах, нэгтгэн хянах арга техник
- Судалгаанд хамрагдах баг, өрхийн хэсэг, өрх, хувь хүнийг сонгох аргачлал
- Сонгогдсон хүмүүст мэдээлэл өгөх, зөвшөөрөл авах удирдамж, заавар
-

Сургалтыг лекц, дадлага хослуулах хэлбэрээр явууллаа. Судалгааны багийн ахлагч нарт тусгайлсан сургалт явуулж, судалгааны талбарт явагдаж буй асуумж ярилцлагыг хэрхэн ажиглан хяналт тавих, талбарын хяналтыг өдөр тутамд хэрхэн хийж, засан баталгаажуулах зэрэгт сургаж дадлага хийлгэлээ.

Туршилт судалгаа:

Туршилт судалгааг судлаач бэлтгэх сургалтын сүүлийн өдөр зохион байгуулж судалгаанд оролцогчдыг бүлгүүдэд хуваарилан бүлэг тус бүр 2-3 хүнээс асуулга, ярилцлага авч судлаачдыг кодлолоо. Үүнд: ЭМГ-ын мэргэжилтэн Баярмаа 01, Эрдэнэчимэг 02, Цэрэндулам 03, Амаржаргал 04, Батчимэг 05 зэрэг болно.

Судалгааны мэдээлэл цуглуулах- талбарын судалгаа

Судалгааны мэдээлэл нь асуумж ярилцлага, бүлгийн ярилцлагын хэлбэрүүдээр явагдана. Мэдээлэл цуглуулахын өмнө судалгаанд оролцохоор санамсаргүйгээр сонгогдсон хүмүүст судалгааны талаарх мэдээллийг хүргэн, зөвхөн оролцохоор зөвшөөрч гарын үсгээ зурсан хүмүүсийг судалгаанд хамруулна.

Талбарын хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ

Чанарын хяналт нь судалгааны талбарт явагдах хяналт үнэлгээний ажлын чухал хэсэг байлаа. Мэдээлэл цуглуулах багийн ахлагч судалгааны багийн гишүүдийн ажлын чанарыг хариуцах ба сургалтын үеэр олж авсан мэдлэг мэдээллийг багийн гишүүдтэй тогтмол ярилцаж баталгаажуулах, мэдээлэл цуглуулах явцад гарсан алдааг тухай бүр засаж залруулах байдлаар ажиллах чиглэлтэй байна.

НЭМҮТ-өөс томилогдсон хяналт, үнэлгээний баг Говь-Сүмбэрт ажиллах судалгааны багт зохион байгуулалтын болоод арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллана.

Судалгааны мэдээллийн боловсруулалт

Урьдчилан боловсруулсан асуумжийн хүрээнд судалгааны мэдээллийн баазыг компьютерын Excel орчинд үүсгэж, хэд хэдэн удаагийн туршилтаар хянан баталгаажуулна.

Судалгааны мэдээлэл цуглуулах ажиллагаа дууссаны дараа, мэдээллийг үндсэн мэдээллийн бааз бүхий суурин компьютерт шилжүүлэн нэгтгэнэ.

Нэгтгэсэн мэдээллийг EPIDATA 3.1 програмд хөрвүүлж судалгаанд шаардлагатай чухал кодуудыг нягтлан шалгаж баталгаажуулан SPSS18 програмд хөрвүүлнэ.

Түүврийн нэгж бүрт харгалзах хүн амын болон түүврийн жинг тооцож өгөгдлийн баазад нэгтгэнэ. Хүн амын жинлэлтийг Говь-Сүмбэр аймгийн 2020 оны хүн амын тоон мэдээлэлд үндэслэн тооцоолно. Түүврийн жинлэлтийг Sampling 1.0 програмын тусламжтайгаар цуглуулсан түүврийн үе шат бүрийн мэдээлэлд тулгуурлан гаргана. SPSS18 програмын тусламжтай өгөгдлийн баазыг цэвэрлэх, логик алдааг илрүүлэх, засах ажлууд хийгдэнэ. Мэдээллийн боловсруулалтыг

дээрх программын комплекс түүврийн модулийг ашиглан хүн амын мэдлэг, хандлагын одоогийн түвшинг давтамж ба дундаж үзүүлэлтээр тооцоолон гаргана.

Үр дүнгийн нарийвчлалын хэмжүүр (давтамжийн хэлбэлзэх хязгаар) болоод бүлгүүдийн (нас, хүйс, сум, багийн) ялгааг тодорхойлоход 95 хувийн итгэх хязгаар (95%CI) болон комплекс түүврийн Adjusted Pearson χ^2 статистикийг ашиглана.

ЧАНАРЫН СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ

Зорилго, зорилт

Чанарын судалгаагаар хүн амын дундах коронавирусын талаарх хүн амын ойлголт, үзэл бодол, тулгамдаж буй асуудлуудыг илрүүлж, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэлийг тодорхойлох зорилго тавьсан бөгөөд дараах зорилтыг дэвшүүллээ. Үүнд: *Ковид 19 өвчний талаарх мэдээллийн хэрэгцээг судалж өвчлөл түүнд нөлөөлж буй хүчин зүйлүүд, эрүүл мэндийн сөрөг нөлөөллийн талаарх хүн амын ойлголт, хандлагыг судалж, үнэлгээ өгөх*

Судалгааны хамрах хүрээ:

Чанарын судалгааны түүврийн/бүлгийн хэмжээг тогтоохдоо дараах асуудлуудыг авч үзсэний үндсэн дээр тооцсон болно. Үүнд:

- Зорилтот бүлэг (6-10 хүнтэй)
- Сум, багийн хүн амын төлөөлөл

Аймгийн 3 сумаас төлөөлүүлэн тус бүр 3 ярилцлага нийт 9 ярилцлагыг зохион байгуулна. Ярилцлага бүрийг 5 оролцогчтойгоор зохион байгуулах ба нийт 30 оролцогчийг хамруулна. (Хүснэгт 2).

Хүснэгт 2

Чанарын ярилцлага

Д/д	Ярилцлага зохион байгуулсан орон нутаг болон дүүрэг	Ярилцлагын тоо	Ярилцлагад оролцогчдын Тоо
1	Сүмбэр сум	3	10
2	Шивээговь сум	3	10
3	Баянтал сум	3	10
	Нийт	9	30

Судалгааны арга зүй: Ярилцлагыг судалгааны зорилго, зорилтын хүрээнд урьдчилан боловсруулсан удирдамжийн дагуу хүн амын коронавирусын талаарх ойлголт, эрсдэл, түүнийг даван туулах асуудлуудыг хамарсан сэдвийн дагуу хөтлөн явуулна. Бүлгийн ярилцлагад 18-59 насны хүмүүсийг хүйсийн тэнцүү харьцаатайгаар сонгон хамруулна. Ярилцлагын сэдвүүдийг хүснэгт 3-д харуулав.

Хүснэгт 3

Ярилцлагын сэдэв, чиглэлүүд

Д/д	Ярилцлагын сэдэв	Ярилцлагын чиглэлүүд
1	Коронавирус, дамжих зам, эрсдэл хүн амын бүлэг	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хүн ам коронавирусын халдвар хэр аюултай болохыг ойлгодог эсэх 2. Хүн амын ямар бүлэг илүү өртөмтгий байна, яагаад) ойр дотны хүмүүсээс ямар хүн өртсөн 3. Эрсдлээс сэргийлэхийн тулд хувь хүн засаг захиргааны зүгээс ямар үйл ажиллагаа хийвэл зүгээр гэж та бодож байна. 4. Өвчлөлд өртөх эрсдлийн талаарх мэдээллийн хүртээмж хэр байна.
2	Арга хэмжээ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Цахимаар ажил, сургуулийг зохион байгуулах нь хэр үр дүнтэй вэ? таны бодлоор 2. Ковидоос сэргийлэх вакцинд хамрагдаж чадсан уу? хамрагдаагүй бол яагаад? 3. Вакцин хийлгэснээр өвчнөөс бүрэн урьдчилан сэргийлж чадна гэдэгт хэр итгэлтэй байна, үгүй бол яагаад?
3	Өвчнөөс сэргийлэх чиглэлээр та юу хийж байна	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дархлаагаа сэргээх ямар хоол хүнс, бэлдмэл хэрэглэж байна. 2. Та өрхийн ариун цэвэр, халдвар хамгааллаа ердийн үеэс хэр илүү давтамжтай хийж байна, Үгүй бол яагаад?

Туршилт судалгаа :

Судалгааны арга зүйн болон судлаач бэлтгэх сургалтаар нийт судлаачдад чанарын судалгааны арга, хэлбэрүүд, ярилцлагыг хэрхэн зохион байгуулах талаар ерөнхий мэдээлэл олгоно. Дээрх сургалтын дараа судалгааны багийн ахлагч нар нэгдсэн удирдамж, тусгайлан бэлтгэсэн асуулгын чиглэлүүдээр 45 өрхийн гишүүдтэй нийт 9 бүлгийн ярилцлагыг зохион байгуулна.

Ярилцлага гүйцэтгэх

Бүлгийн ярилцлагыг явуулахад бэлтгэгдсэн судлаач-чиглүүлэгч удирдаж, судалгааны багийн 2 дахь гишүүн ярилцлагын явцыг тэмдэглэх үүрэгтэйгээр оролцоно.

Ярилцлагыг дараах үе шатаар явуулна. Үүнд:

- Танилцуулга (2 мин) - Судлаач ярилцлагын зорилго, ярилцах асуудлууд, хүн бүрийн санаа бодлыг сонсох сонирхолтой байгаа талаар болон судалгааг явуулах албан ёсны зөвшөөрөл авсан тухай оролцогчдод таниулж, тэдний зөвшөөрлийг авч оролцогчдыг чөлөөтэй ярих боломжоор хангана.

- Үндсэн ярилцлагын хэсэг (10-15 мин)- Ярилцлага чиглүүлэгч нь ярилцлагыг сэдвүүдийн дагуу гол асуултуудад чиглүүлэн оролцогчдын санал бодлыг сонсоно.
- Ярилцлагын төгсгөл хэсэг(5 мин) - Чиглүүлэгч ярилцлагын явцад гарсан зөвшөөрсөн болон үл зөвшөөрсөн асуудлуудын талаарх санаа бодол, зарим нэг хэв маяг болон зөвлөмжийг нэгтгэн танилцуулж, оролцогчдоос нэмж хэлэх зүйл байгаа эсэх талаар тодруулан талархал илэрхийлж ярилцлагыг дуусгана.

Чанарын судалгааны мэдээллийн боловсруулалт

Цуглуулсан мэдээлэлд дараах үе шатуудаар боловсруулалт хийгээ.

- Ярилцлага бүрийн дараа тухайн ярилцлагын явцын тэмдэглэл хөтөлнө.
- Ярилцлагын явцад гарсан оролцогчдын байр суурь, судлаачдад ажиглагдсан зүйлсийг оролцогчдын гаргасан үндсэн санаануудтай нэгтгэн бичнэ.
- Оролцогчдын гаргасан санаа бодол, дэвшүүлсэн асуудал, санал дүгнэлт зэргийг бүс бүрээр бүлэглэн ангилна.
- Ярилцлагын бичлэгүүдийг компьютерт оруулж, ярилцлагын хэсгүүд кодоор эх бичлэгтэйгээ холбоотой, эргэн ашиглах боломжтой байхаар хадгална.
- Ярилцлагын үр дүнд гарсан гол санаа, мэдээллүүдийг багцлан дүгнэсний үндсэн дээр үндсэн үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж, тайлан бичиж дүгнэлт гаргана.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ . СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

1. Судалгаанд оролцогчдын хүн ам зүйн байдал

Судалгаанд нийт 398 хүн хамрагдсан бөгөөд үүнээс хамрагдалт 98.0 орчим хувьтай байна. Хүснэгт 2- оор судалгаанд оролцогчдын нийгэм, хүн ам зүйн үзүүлэлтийг дэлгэрэнгүй харуулав.

Хүснэгт 1. Судалгаанд оролцогчдын нийгэм, хүн ам зүйн үзүүлэлт

№	Нийгэм, хүн ам зүйн байдал	Эрэгтэй		Эмэгтэй		Нийт	
		тоо	%	тоо	%	тоо	%
1.	Байршил						
	Говь-Сүмбэр аймаг	162		159		321	
	Сүмбэр сум 1 баг	19		21		40	
	Сүмбэр сум 2 баг	18		20		38	
	Сүмбэр сум 3 баг	20		20		40	
	Сүмбэр сум 4 баг	18		14		32	
	Сүмбэр сум 5 баг	6		4		10	
	Сүмбэр сум 6 баг	3		2		5	
	Шивээговь сум 1 баг	20		20		40	
	Шивээговь сум 2 баг	18		20		38	
	Баянтал сум 1 баг	19		20		39	
	Баянтал сум 2 баг	20		18		38	
2.	Амьдардаг газар						
	Орон сууц	58		102		114	
	Гэр хороолол	56		101		203	
3.	Боловсролын түвшин						
	Боловсролгүй	2		1		3	
	Бага	6		2		8	
	Бүрэн бус дунд	44		32		76	
	Бүрэн дунд	34		26		60	
	Техник мэргэжлийн	31		27		58	
	Дээд	44		66		110	
	Насны бүлэг						
	15-24 нас	33		28		61	
	25-34 нас	36		33		69	
	35-44 нас	29		33		62	
	45-54 нас	20		20		40	
	55 дээш настай	28		34		62	
4.	Яс үндэс						
	Халх	153		156		309	
	Казак	3		1		4	
	Бусад	4		2		6	
5.	Гэр бүлийн байдал						
	Огт гэрлээгүй	36		20		56	
	Гэр бүлтэй/хамтран амьдрагчтай	118		125		243	
	Салсан/бэлэвсэн	1		11		12	
6.	Ам бүлийн тоо						
	1-2 ам бүлтэй	22		16		38	
	3-4 ам бүлтэй	79		81		160	

5-аас дээш	41	48	89
7. Ажил эрхлэлтийн байдал			
Төрийн байгууллага	54	57	111
Төрийн бус байгууллага	18	13	31
Олон улсын байгууллага	15	15	30
Хувийн компани, ААНБ	15	26	41
Хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэг	21	16	37
Малчин	6	6	12
Оюутан, сурагч	8	6	14
Тэтгэвэрт/групп	2	1	3
Ажилгүй	7	14	21
Бусад	15	3	18
Бүгд	161	159	320

Орон нутгаас судалгаанд оролцогчдын дийлэнх нь Сүмбэр сум 59.6 хувьтай бол Шивээговь сум 20.5 хувь, Баянтал сум 19.9 хувийн хамрагдалттай байна.

Зураг 1. Судалгаанд оролцогчдын хувь, байршлаар

Оролцогчдын дундаж нас 35, хамгийн залуу нь 15, хамгийн ахмад нь 60 настай байна.

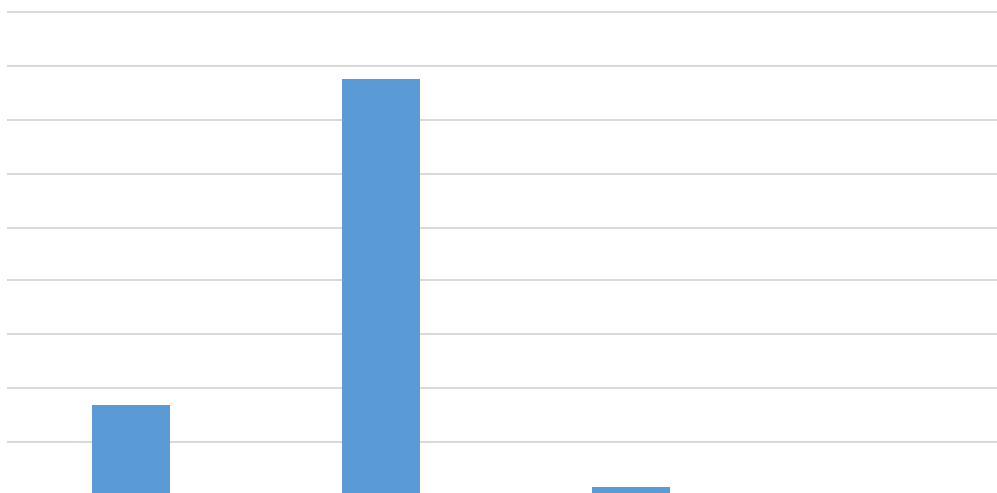
Насны ялгаатай байдлаар үзвэл 15-24 насныхан 71 буюу 23.7 хувь, 25-34 насныхан 86 буюу 28.7 хувь, 35-44 насныхан 71 буюу 23.7 хувь, 45-54 насныхан 48 буюу 16 хувь харин 55 ба түүнээс дээш насны 24 оролцогч буюу 8.0 орчим хувьтай судалгаанд оролцжээ.

Үүнээс хүйсийн ялгаатай байдлаар авч үзэхэд 15-24 насны эрэгтэй 33, эмэгтэй 28, 25-34 насны эрэгтэй 36, эмэгтэй 33, 35-44 насны эрэгтэй 29, эмэгтэй 33, 45-54 насны эрэгтэй 20, эмэгтэй 20, 55 ба түүнээс дээш насны эрэгтэй 28, эмэгтэй 34 оролцогч уг судалгаанд оролцсон байна. Мөн оролцогчдын 21 буюу 5.4 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй оролцогчид байлаа.

Судалгаанд оролцсон гэр бүлийн 60 буюу 34.9 хувь нь 1 хүүхэдтэй, 30.8 хувь нь 2 хүүхэдтэй, 21.5 хувь нь 3 хүүхэдтэй, 10.5 хувь нь 4 хүүхэдтэй, 1.7 хувь нь 5 хүүхэдтэй, 0.6 хувь нь 6 хүүхэдтэй гэр бүлүүд байлаа.

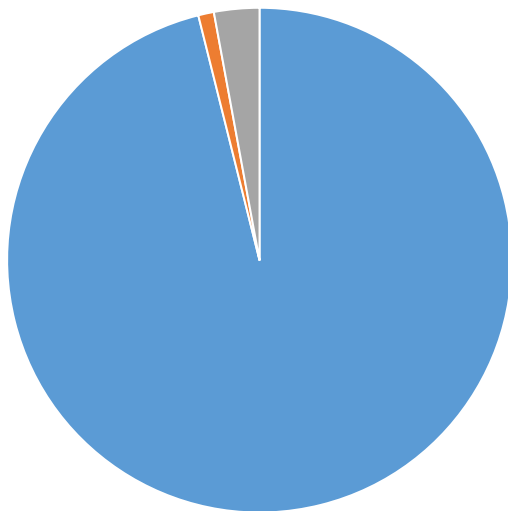
Мөн судалгаанд оролцсон гэр бүлийн гишүүдийн ам бүлийн дундаж тоо 3.98 ± 1.56 , хамгийн бага нь 1, хамгийн их нь 9 ам бүлтэй байлаа. Судалгаанд оролцогчдын 15.2 хувь нь 1-2 ам бүл, 51.0 орчим хувь нь 3-4 ам бүл харин 33.8 хувь нь 5 ба түүнээс дээш олон ам бүлээр тус тус амьдардаг байна.

Оролцогчдын дийлэнх нь аймгийн төвд гэр хороололд (70.0%, 268), харин үлдсэн 29.8 хувь нь орон сууцанд амьдардаг, 16.8 хувь нь огт гэрлээгүй, 77.6 хувь нь гэрлэсэн харин 0.4 хувь нь салсан гэр бүлийн байдалтай байна.

Судалгаанд оролцогчдын боловсролын байдлаар ялгаатай авч үзэхэд 8 буюу 2.1 хувь нь боловсролгүй, 12 буюу 3.1 хувь нь бага, 100 буюу 25.8 хувь нь бүрэн бус 73 буюу 18.9 хувь нь дунд боловсролтой, 64 буюу 16.5 хувь нь тусгай дунд боловсролтой, харин 117 буюу 30.2 хувь нь дээд боловсролтой байна.

Оролцогчдын дийлэнх буюу 96.1 хувь нь халх (371), 4 буюу 1.0 хувь нь казак, 2.9 орчим хувь нь бусад ястан гэсэн хариултыг өгсөн байна.

Зураг 2. Судалгаанд оролцогчдын яс үндэс

Судалгаанд оролцогчдын 29.8 хувь нь төрийн байгууллагад ажилладаг, 24.0 хувь нь малчин, 11.0 хувь нь хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэг, 8.1 хувь нь төрийн бус байгууллага, 8.1 хувь нь хувийн компани, аж ахуйн нэгж байгууллагад ажилладаг байна (Хүснэгт 2, Дүрслэл).

Зураг 3. Судалгаанд оролцогчдын ажил эрхлэлтийн байдал

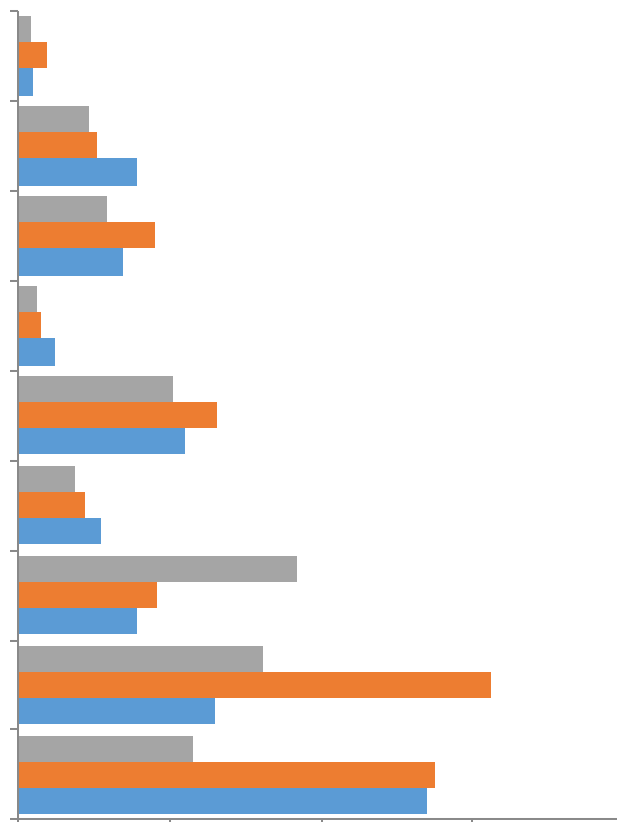
Судалгаанд оролцогчдын 98.1 хувь (330) нь өрхийн дундаж орлогоо нэрлэсэн бөгөөд өрхийн дундаж орлого 800,000 (95%CI: 800,000 – 900,000) төгрөг байна. Оролцогчдын 81 буюу 24.5 хувь нь 500.000 мянган төгрөг хүртэл, 115 буюу 34.8 хувь нь 600.000-1 сая хүртэл, 98 буюу 29.7 хувь нь 1100.000-2 сая хүртэл, 36 буюу 10.9 хувь нь 2 саяаас дээш орлоготой байна.

Хамгийн бага нь 100.000 төг, хамгийн өндөр нь 5 сая төгрөгний орлоготой өрх хамрагджээ.

2. Коронавируст халдварын талаарх хүн амын мэдлэгийн түвшин

Судалгаанд хамрагдсан хүн амын коронавируст халдварын талаарх мэдлэгийн түвшинг судалсан дүнг энэхүү бүлгээр танилцуулж байна. Мэдлэгийн түвшинг коронавируст халдварын талаарх хүн амын мэдвэл зохих 14 асуултаар үнэлсэн.

Судалгаанд оролцогчдын коронавируст халдварын дамжих замын талаарх мэдлэгийг байршлаар авч үзье.

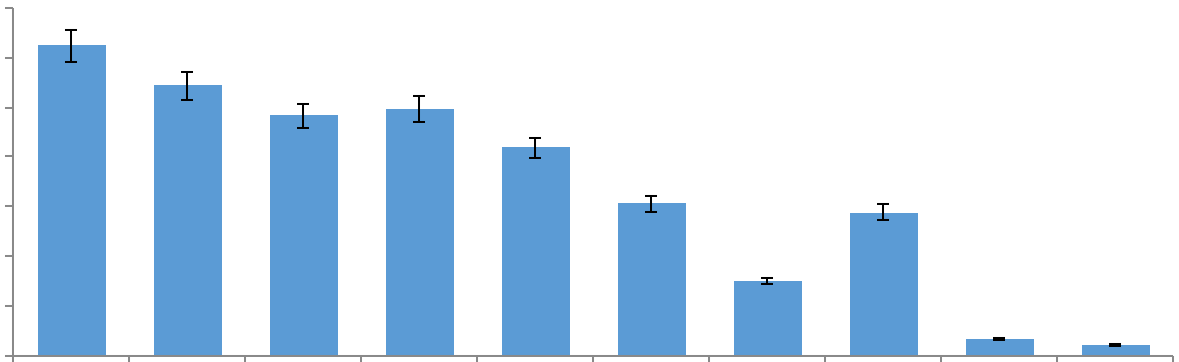

Зураг 4. Коронавируст халдварын дамжих замын талаарх оролцогчдын мэдлэг, байршлаар

Судалгаанд оролцогчдын 52.6 хувь нь халдвартай хүн ханиаж, найтаах, 46.0 хувь нь халдвартай хүнтэй ойр байж, хүрэлцсэнээр коронавирусын халдвар дамжина гэдгийг мэдэж байлаа.

Судалгаанд оролцогчдын 39.0 хувь коронавируст халдварын нууц үеийн хугацааг мэдэхгүй байлаа. Мэднэ гэж хариулсан 16 оролцогч буюу 4.0 хувь нь 14 хоног гэж зөв хариулсан. Нууц үеийн хугацааг хамгийн бага нь 1 хоног, хамгийн их нь 21 хоног гэж хариулсан байлаа. Сумдын оролцогчдын ялгаатай байдлаар авч үзэхэд Сүмбэр сумын оролцогчдын 23 хувь, Шивээговь сумын оролцогчдын 8.0 хувь, Баянтал сумын 8.0 хувь нь өвчний нууц үеийн хугацааг мэдэхгүй гэсэн хариултыг өгчээ.

Нийт оролцогчдын 62.4 хувь (95%CI: 60.3-81.2) нь халуурах, 54.3 хувь (95%CI: 50.8-61.8) ханиалгах шинж тэмдэг илэрдэг гэсэн зөв мэдлэгтэй байлаа.

Зураг 5. Коронавируст халдварын үед илрэх шинж тэмдэг

Коронавирусын халдварт өндөр настан, архаг өвчтэй хүн (зүрх уушги, чихрийн шижин, бөөрний өвчтэй г.м) илүү эрсдэлтэй билээ. Хүн амын 47.3 хувь (95%CI: 39.0-50.6) нь өндөр настан, 50.7 хувь (95%CI: 48.6-53.2) нь архаг өвчтэй хүмүүс эрсдэлтэй бүлэг гэдгийг мэдэж байлаа.

Судалгаанд хамрагдсан нийт оролцогчдын 26.3 хувь (18.1-38.5) нь бүх хүн халдварт өртөх эрсдэлтэй гэж үзсэн.

Коронавирусын халдвараас амны хаалт зүүх (196, 50.0%), хүн хоорондын зай барих (284, 73.0%), гараа савандаж дор хаяж 20 сек угаах (242, 62.0%) угаах, спиртэн суурьтай гар халдваргүйжүүлэгч ашиглах ёстойг тус тус мэдэж байв.

Коронавирусын халдвараас бохир гараар нүд, хамар, амандаа хүрэхгүй байх, амны цаас, тохойнд ханиаж найтаах найтаах сэргийлэх аргуудыг хүн амын тал орчим хувь нь мэдэж байлаа.

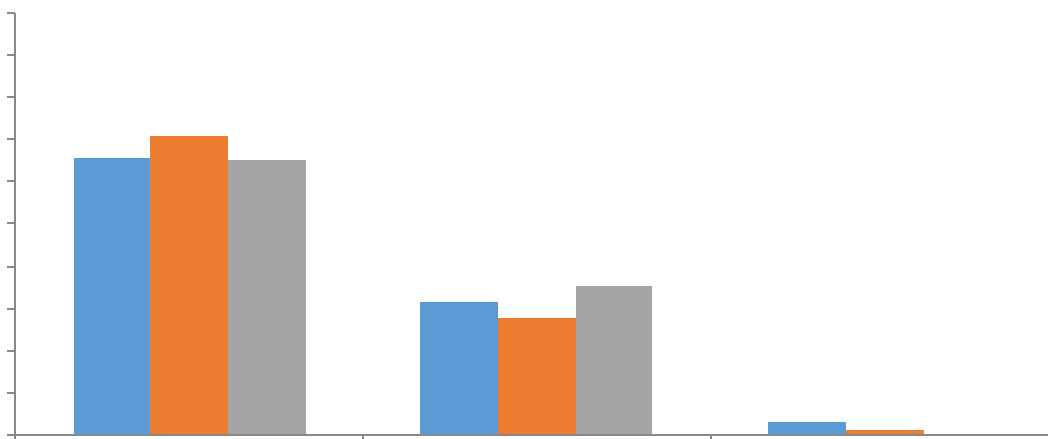
Бүлгийн дүгнэлт (Хүн амын мэдлэг)

1. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын дунд коронавируст халдварын талаар тал орчим хувь нь мэдлэгтэй байна.
2. Судалгаанд оролцогчдын боловсролын түвшин нэмэгдэхэд коронавируст халдварын талаарх мэдлэгийн түвшин нэмэгдэж байна.
3. Коронавируст халдварын дамжих зам, өвчний нууц үе, гараа савандаж угаах мөн гар угаах боломжгүй үед гараа спиртэн суурьтай халдваргүйжүүлэгч ашиглах талаарх мэдлэгийн хувь сайн байгаа ч өрөө тасалгаагаа 2 цаг тутам агаар сэлгэлт хийх талаарх мэдлэг муутай байна.

3. Коронавируст халдварын талаарх хүн амын хандлага

Энэхүү бүлгээр судалгаанд оролцогчдын коронавируст халдварыг хэр аюултай гэж бодож байгаа, халдвараас сэргийлэхэд ямар бэрхшээлүүд тулгарч буй бэрхшээлүүд, халдварын шинж илэрвэл хамгийн түрүүнд хаана хандах, хэн нэгнийг коронавирусын халдварт өртсөн гэдгийг мэдвэл таны харилцаанд өөрчлөлт орох хандлагыг судалсан дүнг танилцуулж байна.

Судалгаанд хамрагдсан нийт хүн амын 67.5 хувь нь коронавирусын халдвар “маш аюултай” , 30.2 хувь нь аюултай гэж үзсэн байна. Сумдын ялгаатай байдлаар авч үзэхэд Сүмбэр сумын иргэдийн 65.7 хувь, Шивээговь сумын иргэдийн 70.9 хувь, Баянтал сумын иргэдийн 64.9 хувь нь коронавирусийн халдварыг маш аюултай гэж үзсэн эерэг хандлагатай байлаа.

Зураг 6. Коронавирусын талаарх хүн амын хандлага, сумдаар

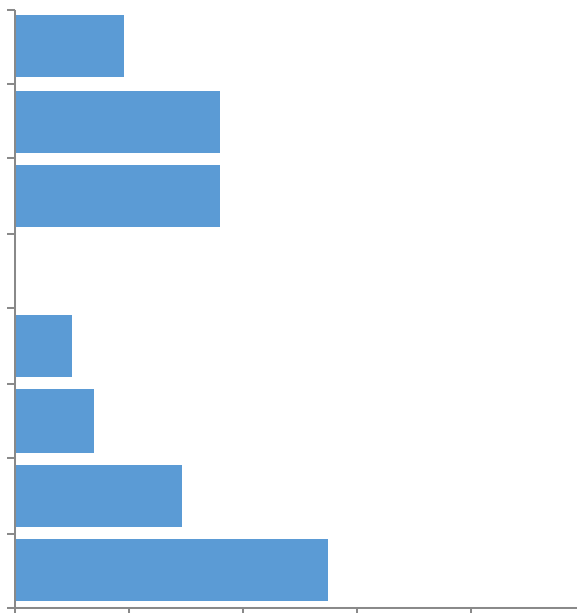
Чанарын судалгаанд хамрагдсан эмнэлгийн мэргэжилтэн, иргэдийн дийлэнх нь коронавирусын халдвар гарсан цагаас хүмүүс айдастай байсан ч одоо жаахан сулрах хандлагатай болж байгаа талаар ярьсан.

Анх гарахад иргэд бусад мэргэжлийн хүн ам нэлээд сандарч айж байсан бол сүүлдээ халдвар хамгааллын дэглэм барих нь 7 болон 8 дугаар саруудаас ерөнхийдөө багасаж ирсэн иймд бид орон нутгийн хүн амд урьдчилан сэргийлэх мэдээллээ тасралтгүй өгсөөр ирсэн.

Говь-Сүмбэр аймгийн ЭМГ

Судалгаанд оролцогчдоос коронавирусын халдвараас сэргийлэхэд санхүү, орчин нөхцөлтэй холбоотой бэрхшээлүүд тулгардаг байна. Нийт оролцогчдын 55.0 хувь

нь зах, худалдаа үйлчилгээний газарт гараа угаах нөхцөл бүрдээгүй, 29.4 хувь нь цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэлийн бодис ховор байгаа нь коронавирусын халдвараас сэргийлэхэд бэрхшээлтэй байгаа гэжээ.

Зураг 7. Судалгаанд оролцогчдод коронавирусын халдвараас сэргийлэхэд тулгарч буй бэрхшээлүүд, хувиар

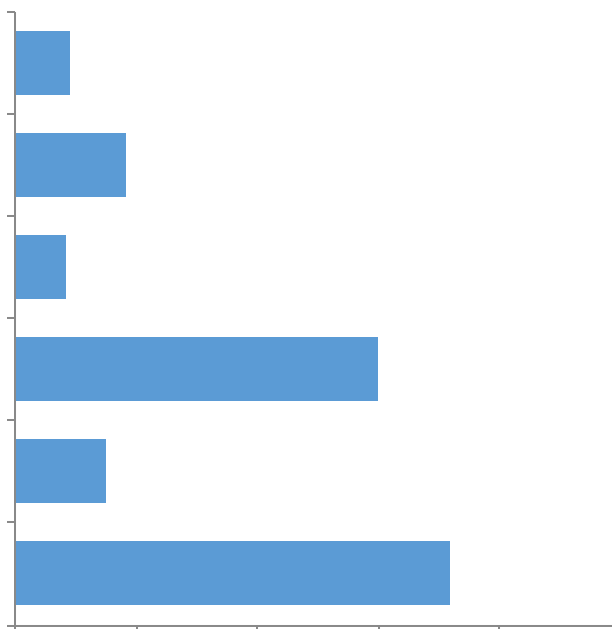
Судалгаанд оролцогчид амны хаалт, гар халдваргүйжүүлэгч зэрэг нь үнэтэй байдаг учир тогтмол хэрэглэх, болон ойр ойрхон амны хаалтаа солиход бэрхшээлтэй хандлагатай байв.

Хүснэгт 2. Коронавирусын халдвараас сэргийлэхэд тулгарч буй бэрхшээлүүд, сумдаар

Коронавирусын халдвараас сэргийлэхэд тулгарч буй бэрхшээл	Сүмбэр		Шивээговь		Баянтал		Нийт	
	тоо	%	тоо	%	тоо	%	тоо	%
Нөхцөл байдал								
1. Гэрт угаалтуур, саван байдаггүй	34	14.0	11	13.0	2	2.0	46	10.0
2. Ажлын байранд саван байдаггүй	35	15.0	10	12.0	10	12.0	57	14.0
3. Зах, худалдаа үйлчилгээний газарт гараа угаах нөхцөл бүрдээгүй	121	52.0	32	40.0	50	64.0	215	55.1
4. Цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэлийн бодис элбэг биш	43	18.0	27	34.0	19	24.0	116	29.3
5. Гэр бүлийн гишүүд дундаа	33	14.0	14	17.0	3	3.0	50	12.0

нэг алчууртай									
Үнэ, өртөг									
1.	Гар халдваргүйжүүлэгч үнэтэй	84	36.0	30	37.0	19	24.0	143	36.0
2.	Амны хаалт үнэтэй	49	21.0	19	24.0	11	14.0	142	36.0
3.	Бээлий үнэтэй	49	21.0	17	21.0	11	14.0	77	19.0
4.		230	100.0	79	100.0	77	100.0	386	100.0

Тоон судалгаанд оролцогчдын 72.0 хувь нь коронавирусын халдварын шинж илэрвэл гэртээ тусгаарлалт хийж, эмнэлэгт хандаж зөвлөгөө авна гэсэн эерэг хандлагатай байна.

Зураг 8. Коронавирусын халдварын шинж илрэхэд судалгаанд оролцогчдын ямар арга хэмжээ авах хандлага, хувиар

Судалгаанд хамрагдсан 10 хүний нэг нь коронавирусын халдварын шинж илэрвэл хамаатны туршлагатай (эрүүл мэндийн байгууллагад ажилладаг) хүн рүү хандана гэжээ.

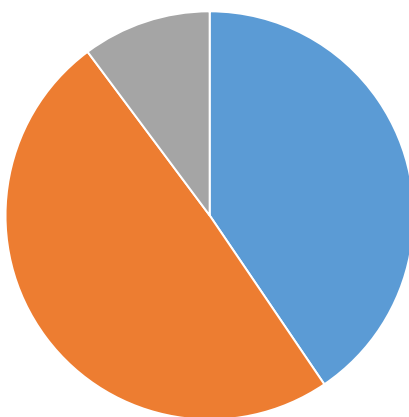
Харъяа өрх, сумын эрүүл мэндийн төвд хандана гэх хандлага насны бүлэг ахихад нэмэгдэж байлаа.

Хүснэгт 3. Судалгаанд оролцогчдод коронавирусын халдварын шинж тэмдэг илрэхэд авах арга хэмжээний хандлага

№	Коронавирусын халдварын шинж тэмдэг илрэхэд хэрхэх хандлага	Оролцогчдын насны бүлэг, % (n)				55 дээш
		15-24	25-34	35-44	45-54	
1.	Гэртээ тусгаарлалт хийж эмнэлэгт хандаж зөвлөгөө авна	27(32.1)	65(46.0)	84(40.3)	53(41.0)	22(93.8)

2.	Туршлагатай хамаатны хүн рүү хандана	4(4.7)	3(2.1)	7(3.3)	5(3.8)	-
3.	Харъяа өрх, сумын эрүүл мэндийн төвд хандана	31(36.9)	46(32.6)	78(37.5)	42(32.5)	15(31.2)
4.	Өвдөөд эдгэсэн найз руугаа хандана	5(5.9)	5(3.5)	9(4.3)	6(4.6)	2(4.1)
5.	ХӨСҮТ-ийн 80086829, 100 дугаар руу залгана	10(11.9)	7(4.9)	13(6.2)	9(6.9)	5(10.4)
6.	119 дугаарын утас руу залгана	12(14.2)	15(10.6)	17(8.1)	14(10.8)	4(8.3)
Нийт		84	141	208	129	48

Судалгаанд оролцогчдын 40.1 хувь нь хэн нэгнийг коронавирусын халдварт өртсөн гэдгийг мэдвэл зайгаа барина хэмээн хариулсан.

Зураг 9. Судалгаанд оролцогчдын коронавирусын халдварт өртсөн гэдгийг мэдвэл хэрхэх хандлага, хувиар

Зураг 10. Халдвар авсан хүнтэй харьцах харилцаагаа өөрчлөх эсэх, оролцогчдын хувиар

Коронавирусын халдварт өртсөн хүнийг мэдвэл хэрхэн харьцах хандлагыг насны бүлгээр судаллаа. Судалгаанд оролцогчдын насны бүлэг нэмэгдэхэд

коронавирусын халдвар авч байсан хүнээс зайгаа барих хандлагатай байв. Тухайлбал, 15-24 насны залуучуудын 58.3 хувь нь зайгаа барих хандлагатай байгаа бол энэ үзүүлэлт 35-аас дээш насанд 64.6 хувь байна.

Хүснэгт 4. Коронавирусын халдвар авсан хүнтэй харьцах хандлага

Насны бүлэг	Үгүй,урьдын адил		Тийм,зайгаа барина		Бусад		Нийт тоо
	тоо	%	тоо	%	тоо	%	
15-24 нас	24	40.0	35	58.3	1	1.6	60
25-34 нас	29	37.1	45	57.6	4	5.1	78
35-44 нас	19	30.6	40	64.6	3	4.8	62
45-54	20	44.4	25	55.5	-	-	45
55 аас дээш	10	50.0	10	50,0	-	-	20

Бүлгийн дүгнэлт (Хүн амын хандлага)

1. Судалгаанд оролцогчдын дийлэнх нь цар тахал болж буй коронавируст халдвар нь маш аюултай гэсэн хандлагатай байна.
2. Коронавируст халдвараас сэргийлэхэд орчин нөхцөл ялангуяа амны хаалт, гар халдваргүйжүүлэгч авахад өрхөд санхүүгийн бэрхшээл тулгамдана гэсэн хандлагатай байв.
3. Тухайн өрхийн хэн нэгэн коронавируст халдвараас сэргийлэхэд гэртээ тусгаарлалт хийж, эмнэлэгт хандана гэж хариулагчдын тоо өндөр байлаа.

НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ

Судалгаанд оролцогчдын дийлэнх нь цар тахал болж буй коронавируст халдвар нь аюултай гэсэн хандлагатай байна.

Коронавируст халдвараас сэргийлэхэд орчин нөхцөл ялангуяа амны хаалт, гар халдваргүйжүүлэгч авахад өрхөөс их мөнгө зарцуулна гэх хандлагатай байв.

Хүн амын коронавируст халдвараас сэргийлэх дадал нь тэдний коронавируст халдварын талаарх мэдлэгтэй статистикийн ач холбогдол бүхий хамааралтай байлаа.

Судалгаанд хамрагдсан хүн амын гар угаах зан үйлд эерэг дадал хэвшиж байна.

Ханиаж, найтаах, нүд ам, хамартаа хүрэхгүй байх зэрэг эрүүл ахуйн дадлыг хэвшүүлж байгаа хүн амын түвшин өндөр байлаа.

Амны хаалтыг зүүх хүн амын дадал өндөр байна харин өдөртөө сольж зүүх дадал төдийлөн сайн хэвшээгүй байна.

Судалгаанд оролцогчдын хүн хоорондын зай барих зан үйл 3 оролцогчийн хоёрт нь огт хэвшээгүй байна мөн зарим газруудад хүн хоорондын зай барих дадал хэвшүүлэх боломж муутай байна..

ЗӨВЛӨМЖ

Орон нутгийн засаг захиргаанаас авч хэрэгжүүлэх зарим үйл ажиллагаа:

Энэхүү судалгааны үр дүнд үндэслэн тодорхой чиглэсэн зорилготой, хүн амын коронавируст халдварын талаарх ойлголт, мэдлэгийг нэмэгдүүлж, хандлага, урьдчилан сэргийлэх зан үйлийг хэвшүүлэх мэдээлэл харилцааны хөтөлбөр, төлөвлөгөө зэрэг бодлогын баримт бичиг боловсруулан хэрэгжүүлэх;

- Хэнд (зорилтот бүлэг), яах гэж (зорилго), юуг (мессеж), яаж (арга хэрэгсэл), хэзээ (хугацаа), хаана (үндэсний, аймаг/нийслэлийн, сум/дүүргийн) гэсэн үндсэн асуудлыг багтаасан мэдээлэл харилцааны стратегитэй ажиллах;
- Судалгаанд оролцогчдын мэдлэгийн түвшин өндөр байхад хандлага, зан үйлд өөрчлөлт гарч байгааг харгалзан коронавируст халдварын дамжих зам, урьдчилан сэргийлэх аргуудын мэдлэгийг зорилтот бүлгүүдэд олгох;
- Судалгаанд оролцогчдын мэдээллийн хэрэгцээнд үндэслэн мэдээлэл харилцааны үйл ажиллагааг зохион байгуулах;
- Цар тахлын үеийн мэдээлэл харилцааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай үйл ажиллагааны санхүүжилтийг олгох;

Хүн амд нийгмийн эрүүл мэндийн боловсролыг олгох ялангуяа цар тахлын үеийн боловсролыг ЕБС-ийн ахлах анги, их дээд сургуулийн сургалтын хөтөлбөрт тусгах;

Эрүүл мэндийн байгууллагын удирдлагуудад:

Цаашид коронавирустэй хамт дасан зохицож амьдрах болсонтой холбоотойгоор эмнэлгийн дотоод халдвараас урьдчилан сэргийлэхийн тулд эрүүл мэндийн байгууллагын ус, ариун цэвэр, эрүүл ахуй болон хог хаягдлын менежментийг заавар, журмын дагуу хийх;

Өөрсдийн байгууллагын үйлчлүүлэгч нарт коронавирусээс сэргийлэх зан үйлийг хэвшгэл мэдлэг олгох үйл ажиллагааг зохион байгуулах;

Мэдээлэл харилцааны стратеги төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэх байгууллагад:

Сурталчилгааны гол мессеж нь хүн амын дундах буруу ойлголтыг үгүйсгэх шинжлэх ухаанч, үнэн зөв мэдээллийг олгоход чиглэх;

Хүн амын бүлэгт хүрч тэдгээрт хүрэх сурталчилгааны арга хэрэгсэл, мэдээллийн сувгуудыг сонгох;

Үр дүнтэй сурталчилгаа явуулахын тулд зорилтот бүлгүүдэд хүргэх мессеж албан ёсны тоо баримт, судалгаа, нотлох баримтуудад түшиглэсэн байх;

Гол мэдээлэл мессеж нь товч, тодорхой, тухайн бүлэг хүн амын хэрэгцээнд тохирсон, ойлгомжтой, жендэрийн мэдрэмжтэй, эерэг үр дүн өгөхүйц байх;
Зорилтот бүлэгт хүрэх хамгийн дөхөм, тохиромжтой арга хэрэгсэл ба хэвлэл мэдээллийн сувгийг сонгон, сурталчилгааг нэгдмэл дүр төрхтэйгээр явуулах;
Олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн сэтгүүлч нарыг бэлтгэж хамтран ажиллах, харилцаа тогтоох;
Судалгаанд хамрагдсан аймгуудаас Баян-Өлгий аймгийн хүн амын мэдлэг, хандлага бусад газруудаас бага байгааг анзаарч коронавирусээс урьдчилан сэргийлэх мэдлэг, хандлага, дадлыг олгохдоо соёлын ялгааг харгалзах;
Коронавируст халдварын талаарх хүн амын мэдлэгийн дундаж боловсролын түвшин, ажил эрхлэлтийн байдал, хүйс, судалгаанд хамрагдсан газруудаас хамаарч байгааг харгалзан үзэж зорилтот бүлэгт чиглэсэн, тэдний үздэг мэдээллийн эх сурвалжаар мэдээлэл олгоход анхаарах;
Хүн хоорондын зай барих соёлд суралцаагүй болох нь судалгаагаар тогтоогдсон тул энэхүү зан үйлийг хэвшүүлэхийн тулд мэдлэг олгохоос эхлэх нь зүйтэй;
Хүн амын дийлэнх нь коронавируст халдвараас сэргийлэхийн тулд амны хаалтаа зүүх хандлага өндөр байгааг анзаарч амны хаалтыг зөв сонгож, тогтмол, сольж зүүх давтамжийг хэвшүүлэхэд анхаарах;

АШИГЛАСАН ХЭВЛЭЛИЙН ТОЙМ

1.WHO.<https://www.who.int>.2021.12.02

2.Nouf Aldowyan, Amira Saber Abdallah, Rehab El-Gharabawy., Knowledge, Attitude and Practice (KAP) Study about Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus (MERS-CoV) among Population in Saudi Arabia. International Archives of Medicine, [S.l.], v. 10,oct. 2017. ISSN 1755-7682.<http://imedicalpublisher.com/ojs/index.php/iam/article/view/2736>

3.Lutfi L.^a · AlMansour A.^b · AlMarzouqi A.R.^b · Hassan S.H.^b · Salman Z.^b · Hamad H.^b · Farghaly S.^b · AlAjmani D.^c . Knowledge, Attitude and Practice toward COVID-19 among UAE Residents:An Online Cross-Sectional Survey.Dubai Medical Journal. 2021, Vol.4, No. 3

4. Han Wang, Lina Li, Jing Wu & Hao Gao .Factors influencing COVID-19 knowledge-gap: a cross-sectional study in China.BMC Public Health, volume 21, Article number: 1826 (2021)

5.Clinical management of severe acute respiratory infection when novel coronavirus (nCoV) infection is suspected. World Health Organization (WHO), 2020

6. Johansson, Michael A., et al. SARS-CoV-2 Transmission From People Without COVID-19 Symptoms. 2021, pp. 1–8

7.Purnama, S. G.; Susanna, D. Kesmas., Hygiene and sanitation challenge for COVID-19 prevention in Indonesia. (Special issue: Coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic and responses.), National Public Health Journal ; 1(Special Issue):6-13, 2020. Article in English | WHO COVID | ID: covidwho-1197724

8. Shah Faisal et al. Knowledge, attitudes, and practices (KAP) towards COVID-19 among university students in Pakistan: a cross-sectional study.2021 J Basic Clin Physiol Pharmacol.Pakistan

9.Коронавируст халдвар (КОВИД-19) -ын өдөр тутмын мэдээ.ОБЕГ. 2021 оны 11-р сарын 14 –ны мэдээ.

10.Коронавирусийн халдварын талаарх хүн амын мэдлэг, хандлага,дадал.НЭМҮТ.2021

11.Коронавирусийн нөлөөллийг тодорхойлох өрхөд суурилсан судалгаа.ҮСХ, ДБ.2021.

12.Коронавируст халдварын эсрэг дархлаажуулалтад хамрагдсан болон хамрагдаагүй ээжүүдийг хамруулан хийсэн судалгааны үр дүн. ЭХЭМҮТ.2021 он

13. КОВИД-19 цар тахлын эмзэг бүлгийн иргэд болоод бизнесийн салбарт учруулж буй үр нөлөөг судлах түргэвчилсэн судалгаа.А.Мөнхмандах.2019.Улаанбаатар. НҮБ-ын Хөгжлийн хөтөлбөр.

14.КОВИД-19 цар тахлын бизнесүүдэд үзүүлж буй нөлөө нэгдсэн тайлан.

15. КОВИД-19 Хүүхдүүдэд хэрхэн нөлөөлөв.НҮБ.Хүүхдийн сан.2021.03

16. КОВИД19 цар тахлын хөдөлмөр эрхлэгчдэд үзүүлж буй нөлөө. Улаанбаатар: Монголын үйлдвэрчний эвлэлийн холбоо.2020.

17.Монгол улсын КОВИД-19-ийн эсрэг авч хэрэгжүүлсэн онцгой байдлын хариу арга хэмжээ: Туршлага ба сорилтууд. Лансэт Глобал Эрүүл мэнд сэтгүүл, англи хэлээр. Эрхэмбаяр, Р. Д.-Х.2020.

18.Монгол Улсын хөдөлмөрийн зах зээлийн жендэрийн тэгш байдалд Ковид-19 цар тахлын үзүүлж буй нөлөө. А.Гантуяа. 2020

19.Монголын эмэгтэйчүүд ба ирээдүйн ажлын байр.Улаанбаатар: Фридрих Эбэртийн сан.НҮБХХ.2020.

20.ЭМЯ, Нөхцөл байдлын мэдээ. <https://covid19.mohs.mn/p/cat/post/57/>